

18.7.2011

PAZIŅOJUMS KOMITEJAS LOCEKĻIEM

Temats: Lūgumraksts Nr. 1655/2010, ko iesniedza Latvijas valstspiederīgais Lūkass Rozītis, kā arī 18 Latvijas NVO un citas organizācijas, par pieejamību cilvēkiem ar invaliditāti un universālo dizainu

1. Lūgumraksta kopsavilkums

Lūgumraksta iesniedzējs pauž bažas par apstākļiem, kādos Eiropā spiesti dzīvot cilvēki ar invaliditāti; viņš norāda, ka Latvijas tiesību aktos nav paredzēta universālā dizaina koncepcija un tās īstenošana, tādējādi diskriminējot cilvēkus ar invaliditāti. Atsaucoties uz Līgumu, viņš aicina Eiropas Parlamentu vēltīt pūles tam, lai pieņemtu direktīvu, ar ko ievieš obligātas prasības attiecībā uz pasākumiem, kas izskaustu sociālo atstumtību un cilvēkiem ar invaliditāti nodrošinātu universālas pieejamības iespējas. Viņš mudina dalībvalstis nodrošināt, lai cilvēki ar invaliditāti savu īpašo vajadzību dēļ varētu saņemt palīdzību un tehnisko atbalstu, kā arī visās ēkās, kas būvētas, izmantojot ES finansējumu, izpildīt prasību ievērot universālā dizaina normas, lai šīs ēkas varētu izmantot cilvēki ar invaliditāti.

2. Pieņemamība

Atzīts par pieņemamu 2011. gada 15. aprīlī. Komisijai pieprasīta informācija saskaņā ar Reglamenta 202. panta 6. punktu.

3. Komisijas atbilde, kas saņemta 2011. gada 18. jūlijā

Eiropas Savienība un visas tās dalībvalstis ir parakstījušas Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām (*UNCRPD*), tādā veidā paužot savu apņemšanos pildīt tās noteikumus. Šajā saistībā ir būtiski uzsvērt konvencijas 9. pantu, kurā norādīts, ka, lai personas ar invaliditāti varētu dzīvot neatkarīgi un pilnvērtīgi piedalīties visās

dzīves jomās, dalībvalstis veic atbilstošus pasākumus, lai vienlīdzīgi ar citiem nodrošinātu personām ar invaliditāti pieeju fiziskajai videi, transportam, informācijai un sakariem, tostarp informācijas un sakaru tehnoloģijām un sistēmām, un citiem objektiem un pakalpojumiem, kas ir atvērti vai ko sniedz sabiedrībai gan pilsētās, gan lauku rajonos. Jāuzsver arī 4. pants, kurā teikts, ka dalībvalstis apņemas veicināt universālā dizaina preču, pakalpojumu, ierīču un objektu pētījumus un izstrādi. Latvija ir ratificējusi gan *UNCRPD*, gan tās Fakultatīvo protokolu, kas pilsoņiem dod iespēju iesniegt sūdzības. Turklāt pieejamība ir viens no konvencijas vispārējiem principiem, kā tas pausts tās 3. pantā.

Lai ES nodrošinātu pilnīgu *UNCRPD* īstenošanu, Komisija 2010. gada novembrī pieņēma Eiropas stratēģiju invaliditātes jomā (2010.–2020.), kuras vispārējais mērķis ir dot iespēju personām ar invaliditāti pilnībā izmantot savas tiesības, kā arī priekšrocības, kuras sniedz dalība sabiedrībā. Šī mērķa sasniegšanai un saskanīgas un efektīvas ANO konvencijas īstenošanai visā ES nepieciešama zināma rīcības atbilstības pakāpe. Tādējādi stratēģijā noteikta ES līmeņa rīcība, lai papildinātu valstu līmeņa rīcību, kā arī mehānisms, kas nepieciešams, lai *UNCRPD* īstenotu ES līmenī.

Pieejamība ir Eiropas stratēģijas invaliditātes jomā pamatā. Šobrīd Komisija pēta, kādas priekšrocības ir regulējošu pasākumu pieņemšanai ES līmenī, lai nodrošinātu produktu un pakalpojumu pieejamību, ieskaitot pasākumus, kas vajadzīgi, lai publisko iepirkumu izmantotu biežāk. Ir uzsākts pētījums par izmaksu un ieguvumu analīzi, kā arī uzsākta datu apkopošana par preču un pakalpojumu pieejamību IKT, radītās vides un transporta jomās, pievēršoties iekšējā tirgus darbībai, un 2011. gada otrajā pusē tam sekos plašas apspriešanās ar dalībvalstīm un citām ieinteresētajām pusēm.

Turklāt Eiropas Komisija Eiropas standartizācijas iestādei ir izdevusi vairākus standartizācijas pilnvarojumus, lai atbalstītu pieejamības standartu izstrādi IKT un radītās vides jomās, kā arī sekmētu universālā dizaina un plašam lietotāju lokam paredzēto pakalpojumu un produktu dizaina ņemšanu vērā standartu izstrādē.

Nodarbinātības, profesijas un profesionālās apmācības jomās Eiropas Savienība jau ir pieņēmusi tiesisko regulējumu attiecībā uz aizsardzību pret diskrimināciju invaliditātes dēļ¹. Turklāt Komisija 2008. gadā pieņēma priekšlikumu direktīvai par vienlīdzīgas attieksmes principa īstenošanu neatkarīgi no reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas tādās jomās kā sociālā aizsardzība, sociālās priekšrocības, veselības aprūpe, izglītība, kā arī sabiedrībai pieejamo preču un pakalpojumu nodrošināšana un piekļuve tiem². Šī direktīva pašreiz tiek apspriesta Padomē.

Attiecībā uz lūgumraksta iesniedzēja prasību, lai visas ēkas, kas būvētas, izmantojot ES finansējumu, atbilstu universālā dizaina standartiem un lai tiktu nodrošināts, ka tās varētu izmantot cilvēki ar invaliditāti, jāatzīmē, ka kritēriji attiecībā uz ēku dizainu ir noteikti valstu

¹ Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīva 2000/78/EK, ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju (http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/pdf/legisl/2000_78_en.pdf)

² Priekšlikums Padomes direktīvai par vienlīdzīgas attieksmes principa īstenošanu neatkarīgi no reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0426:FIN:EN:PDF>)

līmenī. Tomēr Vispārējās struktūrfondu regulas¹ 16. pantā ir noteikts, ka pieejamība invalīdiem ir viens no kritērijiem, kas jāievēro, nosakot no fondiem līdzfinansējamās darbības, un kas jāņem vērā dažādajos īstenošanas posmos.

ES tiesiskais regulējums attiecībā uz aizsardzību pret diskrimināciju invaliditātes dēļ šobrīd ir pieņemts tikai nodarbinātības, profesijas un profesionālās apmācības jomās. Taču 2008. gadā Komisija pieņēma priekšlikumu direktīvai, ar ko šī aizsardzība tiktu attiecināta arī uz sociālās aizsardzības, sociālo priekšrocību, veselības aprūpes, izglītības, kā arī preču un pakalpojumu nodrošināšanas un piekļuves tiem jomām. Turklāt Komisija šobrīd pēta, kādas priekšrocības Eiropas Pieejamības akta pieņemšanai; tā mērķis būtu preču un pakalpojumu pieejamības uzlabošana cilvēkiem ar invaliditāti visā Eiropā. Komisija arī atbalsta Eiropas pieejamības standartu izstrādi.

¹ PADOMES 2006. gada 11. jūlija REGULA (EK) Nr. 1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr. 1260/1999.